¶ Clariſſimi: et perſpicaciſſimi Juris vtriuſqz doctoris, ac viri patricij, Domini Arnaldi Albertini Canonici, hereticeqz prauitatis Inquiſitoris olim Maioricenſis, nūc vero Regni Valentini, Tractatus ſeu Queſtio de ſecreto, quando debeat aut non debeat reuelari, neceſſaria quidem et perutilis, diebus multis recondita, modo autem ob Comunem vtilitatem, ingenteſqz non nullorum peritorum preces, in lucem edita.

del Coll.o Real de la Comp.a de Jhs de Salam.ca

Non iudices lector anteq̄ perſcruteris.

Coll. Soc. IESV Salm. ex dono Regum.

1528.

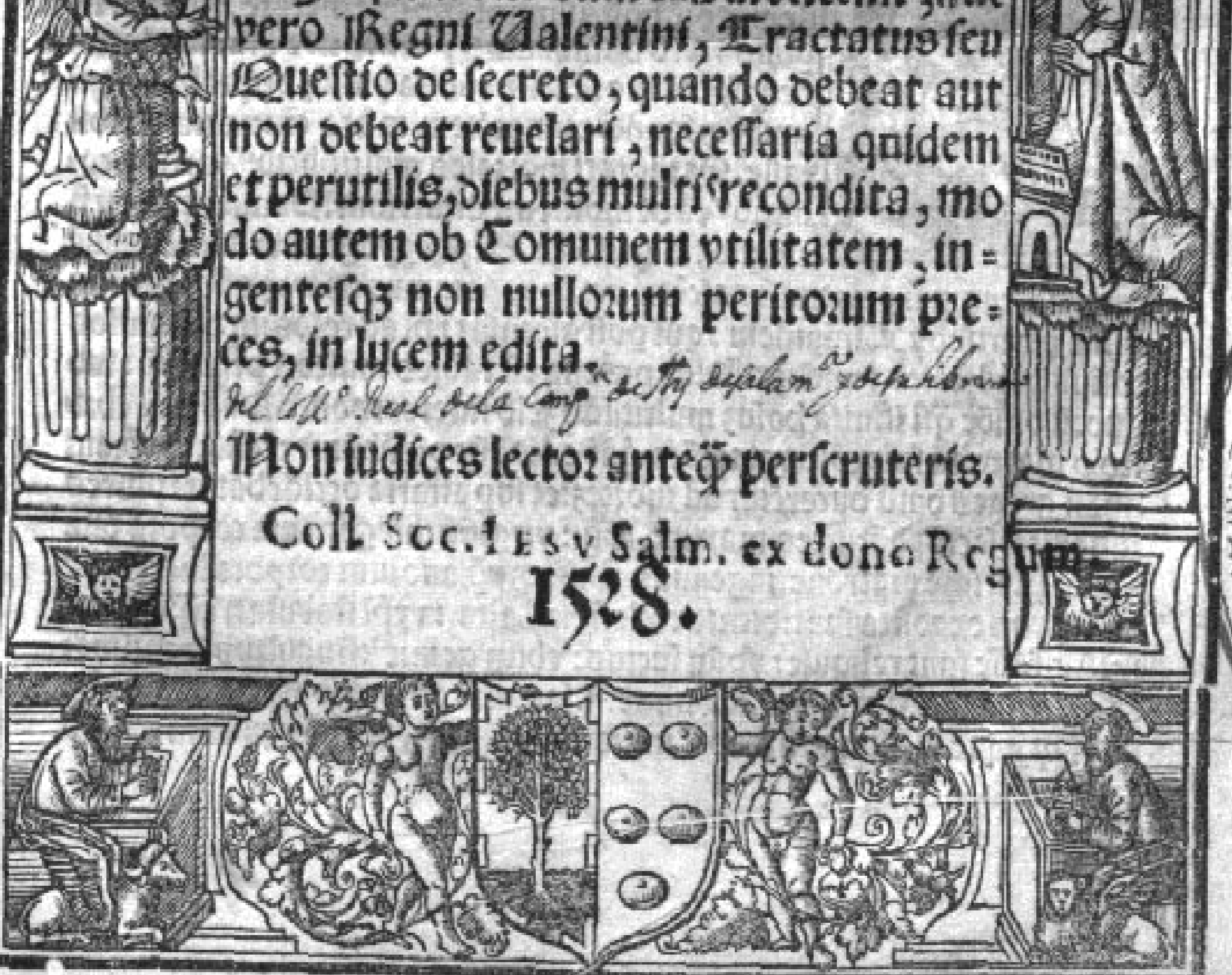

¶ Permagnifico ac nobili viro domino Joãni Royſio de Calcena Baroni de Ryeſio Regni Sicilie: ac invictiſſimi Domini dñi Caroli Imperatoris ſemper Auguſti: catholiciqꝫ Hiſpaniarum Regis Secretario fideliſſimo ac generalis Inquiſitionis conſiliario Arnaldus Albertinus Juris vtriuſqꝫ doctor Canonicus et Inquiſitor Maioricenſis Salutem.·.

Epe legi Permagnifice et nobilis vir: Dñm noſtrũ Jeſum chriſtuʒ generis humani Redemptorẽ poſt aſſumptã de intemerate Marie virginis vtero humanitatẽ: ꝑ redẽptiõe nr̃a: fundatione qꝫ ſpõſe ſue Eccliẽ multa paſſuʒ opprobria: ſanguineqꝫ fundere innocẽtem in ara crucis non dubitaſſe. Sʒ ingrati mortales multiplicibꝰ variiſqꝫ conatibꝰ eã demoliri meditati ſunt. Dauid ꝓphetarũ eximio ſic atteſtãte. Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea: nam ſi principiũ naſcẽtis eccliẽ repetamus: duraʒ offendemus fuiſſe phariſeoꝝ Tirãnidem: qui poſt aſcenſuʒ xp̃i ad celos: in diſcipulos ipſius predicãtes ſeuiebãt. Hinc ꝓgreſſa eſt rabies multoꝝ principũ: ſub quorũ ditiõe q̃ſi ĩfinita hoĩuʒ multitudo zelo fidei catholice Dño ieſu chriſto ꝑ martyriũ fuit cõſecrata: tãto q̃dẽ odio tũc pſeq̃bãtur eccliã: vt xp̃iani quaſi greges ouiũ ducerẽtur ad morteʒ: et ſuꝑ altaria occidebãtur: plures tunc interfecti Põtifices maximi. Epi: virginũ integerrima corpora violata: plurime matrone: ingenua nobiliaqꝫ xp̃ianorum corpora ludibrio ⁊ neci atroci expoſita ſunt: dirute eccleſie: ad altaria xp̃i ſtabulati eq̃: et martyrũ effoſſe ſunt reliquie: vbiqꝫ luctus: vbiqꝫ gemitꝰ: ſingultus lachrime: et plurima mortis imago. Cõtinue. n. ſanguis effundebatꝰ: adeo vt multe fluuioꝝ aque in humanũ cruorẽ mutari potuiſſent. Et ideo xp̃iana religio

Illuſtriſſimo ⁊ Reuerẽdiſſimo in xp̄o pr̄i ac Dño meo dño Hadriano Florẽtio traiecteñ. S. R. E. preſbitero Cardinali tt'. ſctõrum Joannis ⁊ Pauli Ep̄oq; Dertuſenſi nũcupato Inq̄ſitoriq; gñali in hiſpanie regnis. Arnaldus Albertinus natione Hiſpanus: patria Maioriceñ. vtriuſq; iuris doctor minimus: canonicus inquiſitorq; heretice et apoſtatice prauitatis in regno Maioricarum inſuliſq; adiacentibus: a ſanctiſſima ſede Apoſtolica deputatus. Succeſſus proſperos: fœlicitatemq; perpetuaz.

Cum inter multiplices audaceſq; emulorum conatus ſplendorẽ huiꝰ ſacri iquiſitionis officij cõcutientes Reuerendiſſime pater: illi ſint maximi: qui a tortuoſis ſerpentibꝰ hoſtibuſq; occultis ex eorum peſſimo afflatu procedũt: inficiunt quidẽ aerẽ: oculos caligare faciunt: ⁊ aures obtundũt vt alijs laqueum parent. Adeo q̄ auram ſolaribus radijs coruſcantem cõſpicere vix poſſit: moreq; aſpidis veritatem videntes ⁊ audientes: non videant neq; audiant: ac viaz qua ambulant difficilem ⁊ periculoſam reddant: et in Labyrinthũ erroris plerumq; incidũt: interq; ſcopulos cadẽtes enſem euaginatum apprehendũt vt euadere poſſint. In profundũ tamẽ omni diuino ⁊ hũano auxilio deſtituti mittuntur: nec aliorũ exemplo deterriti ſeipſos emendant. Sed ad inſtar Pharaõis in flagellis duriores fiunt. Hi ſunt eñi qui hoc ſanctum inquiſitionis negotiuz cõtra hereticos et apoſtatas a ſanctiſſimis romanis pontificibus inſtitutum: multiſq; priuilegijs ab indelebilis recordationis Ferdinãdo Hiſpaniarũ rege: ⁊ a feliciſſimo ĩuictiſſimoq; dño Karolo Imperatore ſemper Auguſto nũc regnante decoratuz perſequuntur: q̄d tũ venenoſis verbis ac ſerpẽtinis morſibus flagicijſq; falſo impoſitis: ⁊ ſubterraneis meatibus demoliri nituntur: tum etiã cum verbis locus non datur: ad arma vt furijs infernalibus exagitati ⁊ furibũdi proſiliunt: q̄bus tenẽtes gubernacula mutilare: ⁊ occidere tentant. vt concuſſis colũnis totũ corruat edificium: ⁊ q̄d iuſticia aſſequi nõ poſſunt: ad id tyrannorũ more conanť. Et quaz huiuſmodi depr̄henſa ſcelera eorũq; auctores ꝯprimere iudices inuigilẽt: nõ deſunt defenſores: qui hos excuſare meditantur: modo ſcandalũ: nũc iuris non eſſe: tunc non expedire fingẽtes: quos potius gladio ancipiti contra hereticos eorumq; fautores armari deceret: q̄ defenſiõis clypeo illos protegere: non quidẽ eſſent ſcelerati homines ſanguinez humanum ſitientes: ſi non forent aliqui eorum protectores: ſed qui

ſo tradit dñs phi. decius in cōſi. .cxxx. incipi. proponitur q̃ iudeus glo. et doc. in .c. tua nos de ſpōſa. .c. ſi. de purga. cano. Sequitur q̃ multomagis dicendū eſſet in hoc caſu ut non obſtanti dicta reuelatione ſit cogēdus dictus ſacerdos ad nominationem perſone ex officio vel ad partis inſtantiam. Ex quibus oibus patet dictum ſacerdotem cōpellendum eſſe ad reuelationem perſone ſecrete: nō oſtātibus hiſque prima facie obſiſtere videbantur. Et ita vt ſuperius eſt per me cōcluſuz: dico iuris eſſe

Ego Arnaldus Albertinus iuris vtriuſq; doctor Canonicus et Inquiſitor Maioricen̄. ſalua ſemper determinatione Sacro ſancte ſedis Apoſtolice. Cuz ſim paratus corrigi: et tenere me profiteor: q̃d ipſa tenet: et reprobare: quod reprobat. Rogo etiā lectorē: vt prius preſcrutet q̃ iudicet, de hinc fraterno amore corrigat memor q̃ durior iudicādꝰ ſit iudicio q̃ ipſe me iudicabit. Laus deo eiuſq; genitrici et virgini marie: per infinita ſeculorum ſcl'a. Maioricis. kalēdis iulij. Anno dñi. M.°D.xx.

Finis.

Epiſtola Reuerendiſſimi domini Cardinalis Dertuſen̄. Inquiſitoriſq; generalis ad ea (que ſupra tradita ſunt) reſponſiua. q qm dē Summꝰ pōtifex poſtea fuit.

Drianus. S. R. E. preſbiter Cardinalis dertuſen̄. nuncupatus Reuerendo et dilecto noſtro Arnaldo Albertino Canonico et Inquiſitori maioricēſi: ac iuris vtriuſq; doctori clariſſimo. Conſiliū tuū copioſum: omni iure dictiſq; doctorum refertum. vidimus et perlegimus: quo extimationi optime: quam de te diu conceperamus ſatiſfactū eſt. Ut autē tue inſtantis petitionis non deſit reſponſio: nobiſq; incumbentis oneris vigilantia appareat: breui ſtilo (vt eſt de more noſtro) tibi reſcribimus: quid circa hoc negocium ad nos tranſmiſſum in tam graui progreſſu viaruz ſentimus. tu vero noſtris tuiſq; iuris allegationibus pōderatis in eo ꝓcedes: prout tui officij auctoritas exegerit: tuaq; dictauerit conſcientia: de qua nos plurimum confidentes tuis exigentibus meritis te iſti ſancto exercitio prefecimus. Et ſequitur.

Liberare hominem ab iniuſta morte vel iniquo damno: quis tenetur etiam ſi teſtimonium eius non requiratur. fo. xix. no. cxci.
Teſtis debet teſtificari de facto: tēpore loco ⁊ pſonis. fo. xxij. no. ccxix.
Teſtis non tenetur probare que deponit. fo. xviij. no. clxxx.
Teſtes poteſt recipere iudex nullo inſtāte ī cauſa criminali. fo. xviij. no. clxxxj.
Teſtes liberi homines in cauſis criminalibus non ſupponuntur torturis regulꝰ. fo. xviij. no. clxxxij.
Timenti offendi poteſt iudex facere: vt preſtetur cautio de nō offendendo. fo. ix. no. lxvij.
Theologo eſt turpe: ſi dicat aliquid eſſe in biblia: et nō inuenit. fo. xij. no. ciij.

¶ De littera. V.

Viam ferro apperit qui per contraria procedit. fo. xij. no. cij.
Verbum euangelium dic eccleſiie intelligitur .i. dic prelato. fo. ix. no. lxj.
Verbum dic eccleſie intelligitur .i. ad forum eccleſiaſticum recurre. folio. ix. no. lxix.
Veritas eſt triplex. bone vite: doctrie ⁊ iuſticie. fo. xxvj. no. ccxlij.
Veritatem tacere eſt peccatū mortale in iudice et teſte. fo. xxvij. no. ccxlviij.
Veritatis proditores qui ſint. folio. xxvij. no. ccliij.
Ad veritatē iuſticie que pertineāt. folio. xxvij. no. cclv.
Veritas iuſticie in iure poſitiuo et diſpēſabili: poteſt ommitti propter ſcandalum. fo. xxix. x no. cclvij.
Veritas iuſticie non eſt ommittenda propter ſcandaluz. fo. xxx. no. cclx.
Vitam corporalem etiam virtuoſi duplici de cauſa amant. fo. xiij. no. cxiiij.

¶ Finis Repertorij.

¶ Explicit ad laudem Dei eiuſqꝫ intemerate genitricis Marie ⁊ v̄ginis Tractatꝰ ſeu queſtio de ſecreto, quādo debeat aut nō debeat reuelari, Una cum eiuſdē vtiliſſimo Repertorio. Edita p clariſſimū Juris vtriuſqꝫ conſultum dominum Arnaldum Albertinum Canonicum eccleſie Maioricēſis inquiſitoremqꝫ regni Valentini, Impreſſa valentie induſtria probi viri Joannis Joffre chalchographi Valentini. Expēſis domini Bernardi Albertini domicelli nepotis ex fratre dicti Auctoris. Kalendis Auguſti. Anno a Virgineo partu. Milleſimo quingenteſimo Viceſimo octauo.

✠